

TRENČÍN

Ilustroval

EDMUND MASSÁNYI

Toto je e-kniha, ktorú môže každý rozširovať
voľne a zdarma v elektronickej podobe,
je nepredajná, dostupná aj na internete
www.rektorbranecky.ic.cz

Táto e-kniha je vydaná ako 4. zväzok
v rade "Branecký každému a všetkým".
je súčasťou digitalizácie diela Rektora
Piaristov pátra Jozefa Braneckého,
je súkromnou iniciatívou vzniknutou
v roku 2013 na základe súhlasu
vlastníka autorských práv, zdarma,
bez podpory Európskej únie či iných inštitúcií.

Cieľom je zachovať a voľne šíriť dielo,
odkaz a pamiatku Rektora Braneckého.

Digitalizoval Ing. Vojtech Brabenec,
Trenčín, 2014, Klub starých Trenčanov.

www.trencan.ic.cz

www.kst.wu.cz

Veselé histórky zo života nášho jubilanta

somne a postavím vám učiteľský internát. Koľko ľudí nevie zaspať?!

Ked' som dostal štvorku

V Kecskeméte chodil som do 8. triedy ako klerik. Dejepis vyučoval starší páter piarista Michal Járvás. Dobrý profesor, ale fažko znášal nemáďarskú výslovnosť.

Odpovedám, najprv pokojne načúva, ale o chvíľu pokrúti hlavou, posunie okuliare na čelo a obráti sa na mňa: Akej národnosti ste?

Výborná kritika

— Vďačí sa mi »Vysoký pán«: Každý večer čítam vaše knihy.

Pozriem naňho podzriave a vyčkavo.

— Áno, výborne sa pri nich zaspí.

— Prosím si to pí-

— Slovák.

— Vycítíš to na vašom vysokom »a«. No, pokračujte! O mesiac sa scéna opakuje.

O dva mesiace zasa ma vyvolá. V odpovedi prichodí Dante. Profesor Járvás tu mi skočí do reči stereotypnou otázkou: Akej národností...?

— Slovák! — odvetil som, ani nečakajúc na koniec otázky.

— Dante nikdy neboli Slovák, ale Talian! Sadnú! Stvorka!

Toto »pohanenie« volalo o »pomstu«, ktorá aj prišla.

Na 1. mája bolo zvykom, že skoro ráno sme vyhľávali profesorom pri dverách ich bytu. Mali sme svoju hudbu, ktorú som ja cvičil a dirigoval.

Ked' prišiel na rad profesor Járvás, prikázał som klerikovi, ktorý hral na base, aby ju neľutoval. Opreli sme ju o dvere. Hrali sme skočnú pieseň, na ktorú sa dalo výborne kontrovať. Starý kláštor rezonoval, až okná evenďaly, ktorý hrmot dobre nepriliehajúce dvere zdvojnásobili. Profesori naťakané povstávali, či nie je zemetrasenie.

Po skončení piesne a pochodu so škodoradostným zadosťučinením išli sme ďalej.

Ked'že pomsta je sladká, bol som aj ja spokojný so samovôľnou satisfakciou.

Ale ako sa približovala hodina dejepisu, začal soni sa cítiť zle-nedobre.

Járvásovým zvykom bolo, že v prestávkach prechádzal sa na dvore. Ked' som zbadal, že pozera za mnou, veru pojala ma úzkosť, čo bude.

Tu mi kývol, aby som prišiel bližšie.

— Padnite na mňa vrchy a hory — zaželal som si, ale nestalo sa tak, lebo v Kecskeméte niet ani vrchov, ani hôr. No, poručeno Pánu Bohu!

— Carissime — oslovi ma veľmi priateľsky — pekne ste hrali, ale najmä tá basa bola nádherná! — a potľapkal ma po pleci, čo bolo najväčšie vyznamenanie.

Na konci roku z dejepisu zasa som mal jednotku.

Starobylé maďarské meno

Ked' sa profesor Michal Járvás, irečitý Maďar, soznamoval s triedou, každý musel vstať a povedať svoje meno, čo sprevádzal rozličný-

mi poznámkami. Na moje len toľko: Obstojí.

Nasledoval môj sused Szentiványi.

— Szentiványi!... krásne a starobylé maďarské zemianske meno. Z ktorého rodu, zo Zadunajska alebo z Horniakov?

— Zo Zadunajska — odpovie Szentiványi, v čom mal aj pravdu, lebo pochádzal z Nagyczenku. Ale čo sa týka starobylosti — pred mesiacom sa volal: Kirkovič.

Živé ilustrácie

K ilustrácii Slovenských povesti poslal som majstrovovi Edmundovi Massányimu do 40 fotografií trenčianskych krások, dievčat a paní, aby si vybral z nich model na anjela, nevestu, vilu, ježibabu alebo bosorku.

Pre tieto dve posledné nenachodil medzi nimi ani jednu. Čo na to ich mužovia?

V Dolnej Súči

Stretnem sa s dvoma mladými ženami. Pozdravia ma slušne, ale odchádzajúc pri mne, poznamenala jedna k druhej: Tohto by sme nechceli za farára.

— A to prečo? — obrátim sa na ne zvedavo.

— Vyjedli by nám celú dedinu, kým by sme ich výkřmili.

Ako sa to skončilo doma, kronika o tom nehovorí.

»Som na cintoríne«

Idem raz k nášmu Štefanovi Pecárovi, riaditeľovi kat. meštiansky. No, nenašiel som ho doma, ale na čiernej tabuľke bol informatívny odkaz: Som na cintoríne.

Napísal som pod to: Odpočívaj v pokoji!

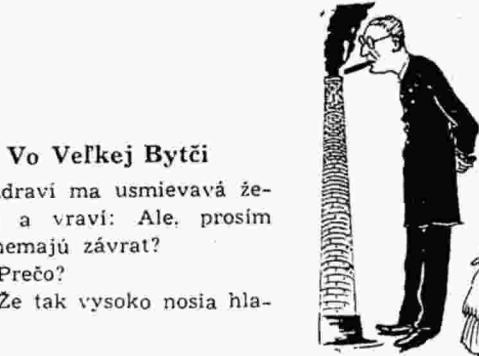

Trenčianske bosorky

Raz som spomenul pred niekoľkými páni, že chcem napisať román o trenčianskych bosorkách, potrebujem vzory.

Na druhý deň prišli ku mne traja so svojimi ženami, či by — nezodpovedaly.

Pravda, ženy sa nesmierne nahnevaly na svojich negalantrných mužov, ktorí ich zaviedli, že sú pozvané na pohár vína.

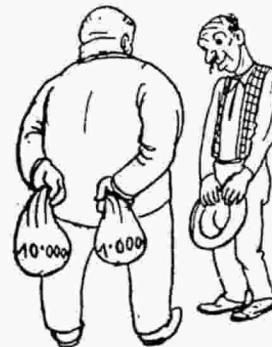
Vo Veľkej Bytči

Pozdravi ma usmievavá ženička a vraví: Ale, prosím ich, nemajú závrat?

— Prečo?

— Že tak vysoko nosia hlavu!

Utipy zo starého Trenčína

Úžerník

Štefan L. bol obraťným mäsiarom. Chybu mal jednu, že na vysoké úroky požičiaval peniaze.

Ked sa raz jeho najlepší priateľ obrátil naňho o požičku, prezrel si ho od hlavy po päty a dôrazne vyhlásil: Nedám ti, lebo od teba v najlepšom prípade iba svoje peniaze by som mohol dostať nazad!

CASINO

Rozdiel medzi grobianstvom a urážkou

Chýrečným bürgermajstrom Trenčína bol starý Giršík. Pôvodne asi pred 120 rokmi kuchár u hradného pána gr. Štefana Illésházyho. Po smrti grófovej onedlho stal sa starostom mesta, lebo bol človek praktického smýšľania a mal značný majetok.

Ako bürgermajster rád chodieval do kasina na mariáš. Stalo sa, že mu prialo šfastie a obohral všetkých. Nekonečnej svojej radosť týmito slovami dal výraz: Môžete mi nagrobianiť, nenhnevám sa.

— Naozaj nie, pán bürgermajster? — pýta sa ho mladý Karol Petrás.

— Ked' ti vravim...

— Tak čo hľadajú medzi nami juristami, oni kuchár Illésházyho?

Starého Giršíka zaliala červeň až po uši, nesmierny hnev mu zalomcoval telom i dušou a zdôraznil:

— Ja som povedal, že môžete mi nagrobianiť, ale nie urážať! — vzal klobúk a nikdy viac nevstúpil do toho kasína.

Trenčín je známy i v Číne

Nebohý starý Hubert došiel raz kartu, ozdobenú rozličnými pečiatkami. Bola písaná vo Viedni a prišla mu z Tienčinu.

Stalo sa to tak, že odesiateľ nenapísal zreteľné miesto určenia: Trenčín, takže karta zablúdila do Číny, do Tienčinu. Tam však zistili omyl a zreteľne napísali na ňu: Trenčín.

Prišla o dva mesiace.

Najpopulárnejší Trenčan

Najpopulárnejším Trenčanom je batko Rudo Částka, 83-ročný mládenec. Dobrák zo srdca a od kostí. Známy je tým, že naraz hovorí troma rečami: slovensky, nemecky a maďarsky.

Bol on populárny aj pred prevratom, čo najlepšie dosvedčuje fakt, že mu raz z Paríža poslali karótku s nápisom: Rudovi v Uhorsku. a dostal ju.

In vino — mors

Ked' posledný Illésházy 15. júla 1800 mal županskú inštaláciu, senátor Jozef Zlatáry priniesol na banket zo svojho trenčianskeho vína.

Aby dodal k nemu väčšej chuti, išiel vpred dobrým prikladom.

Kedže bol starší pán a na srdce slabý, naraz len skríkol, zrútil sa a zomrel (apoplexia tactus decidit).

Vtedy sa zrodilo postrašujúce príslovie: Dámte mi trenčianskeho vína!

Iná verzia

Iná verzia vrvá, že ked' delikvent na súde nechce sa priznať, dajú sa mu napiť trenčianskeho vína. Przná sa, vraj, aj k otcovražde.

»To zasa vieme my!«

Na parižsku svetovú výstavu odcestovali i dva Trenčania. Hotel mali zaznačený v notese. Aj ho našli. Notes potom cestou z hotela stratili.

Čo sa dalo robiť, telegrafovali svojim príbuzným do Trenčína, ktorí vedeli, kde sa mali ubytovať.

Odpoveď prišla ešte toho dňa: Hotel Imperiál. Vy voli! Telegram ukážu policajtovi. Číta ho, krúti hlavou a vraví: To prvé viem, čo znamená, ale čo to druhé?

— To zasa vieme my!

Kto môže frflaf

Trenčianski stoliční páni hrali sa v karty v »Mišboche« (putika).

Ked' Ferdinand Koštial prehral väčšiu sumu, začal hromžiť.

Rozhnevaných partnerov mešťanosta Giršík utišoval takto: Nechajte ho. Kto strati tolko, má právo frflat.

Návrh ministerskej rade

Na báňovskom gymnáziu (1609—1653) Dominus Rector scholae mal ročitého platu v hotovosti 150 zl., v dnešných peniazoach do 40.000 Ks, na šaty dostal 25 zl., na živobytie 32 zl., 12 funtov syra, 6 holbí masla, 8 vedier piva a na Vianoce unum saginatum porcum — vykŕmeného brava.

Ked'že z Bánoviec vyšlo i doteraz mnoho dobrého, či by sa plat našich profesorov, učiteľov a kantorov nemohol upraviť podľa týchto báňovských smerníc. A ked' už aj nie vo všetkom, aspoň čo sa týka toho vykŕmeného brava na Vianoce.

Muzikálne kachle

Pred 70. rokmi naproti konvikuťu piaristov bol krajský podnik, kde pracovalo 10—12 dievčat. Mladé duše, teda si spievaly, čo nesmierne vyrušovalo nad nimi na poschodi bývajúceho starého pána Brixu.

— Ako ich umľcať? — rozmyšľal vo dne, v noci. Priesiel na výbornú myšlienku: zapchal komínové vedenie. Pravda, spev na prízemí zaraz umlkol, lebo kachle začaly kadif.

Starý Brix neskôr uvoľnil komínovú dieru, načo o chvíľu zasa začaly spievať. Nahnevaný zopakoval prvšie zakročenie. Dievčatá zasa umlkly, nesmierne sa čudujúc, že kachle len vtedy kadia, ked' ony spievajú.

Ich zadivenie rozlúštil podplatený kominár týmto vysvetlením: Kachle sú muzikálne a neznesú falošného spevu. Teda nespievajte.

Od toho času starý Brix mal pokoj.

Prečo sú
v Trenčíne na námestí len jedny
vežové hodiny?

Sú na mestskej veži. Druhé na piaristickej, ale už asi 60 rokov nejdú.

Ked' ich Branecký pri reštaurácii kostola (r. 1924) opravoval,

prišla k nemu deputácia starých Trenčanov a vravela: Konáte zbytočnú prácu, lebo bud' idú ako na mestskej veži, a vtedy sú zbytočné, alebo obidvoje idú nejednako, a vtedy nepotrebujeme ani jedny.

Nakrátko!

Ked' Česi zhabali piaristom gymnázium r. 1918, riaditeľom bol piarista Simonides, kým riaditeľ Čechmi sem poslaný menoval sa Nerád.

Vtedy sa zrodila táto vtipná slovná hra:

Nerád sa pýta: Šimon, ideš?

Odpoveď: Nerád.

Rodinná idyla zo starých čias

Roku Pána 1770 Janko Gábriš bol kostolníkom farského kostola. Rozumel sa svojmu zbožnému remeslu. Ministroval, posluhuoval aj mimo kostola a zvonil, keď bolo treba.

Tak navonku. Ale čo doma? Lepšie o tom nehovoríš.

Jeho Magdaléna mala mnohé zlé vlastnosti tej biblickej hriešnice. Hrešila muža a kričala naňho za každú maličkosť. A keď to nepomohlo, veru neraz lietaly aj hrnce, taniere, misy a iné hlinené nádoby, výroba to chýrečného trenčianskeho hrnčiarskeho cechu.

Ale nešlo natoľko o tie hrnce, ktoré aj kostolníci dostávali nadostač a podľa potreby zadarmo, ale väčšmi o jeho hlavu. Keby tak obratne nebol vedel vyhýbať sa napravo, naľavo, aby vyhol lietajúcim nádobám, veru, už dávno by bol prišiel o hlavu. A aký to kostolník bez hlavy?

Niekedy aj tri-štyri dni sa neukázal na ulici, lebo mal opuchnutú tvár a poviazanú hlavu.

Ked' to už nevedel vydržať, pobral sa a išiel k majstrovi hrnčiarskeho cechu, tak ako bol s oviazanou hlavou a zdôraznil: Pán majster, bud' nedávajte toľko nádob mojej žene, alebo ich nevypaľujte tak natvrdo!

Trpel na vodnatielku

Starý Juraj Gavora bol perníkárom. Remeslo mu išlo dobre, i keď neraz viac si vypil ako bolo treba.

Už mal vysoký vek, keď mu prišlo zle. Záraz zavolali lekára, ktorý ustálil — vodnatielku.

Na túto poburujúcu diagnózu Juraj Gavora vyskočil z posteľe, ztriasol lekárom a zahrmel naňho toto: Rogo, nerobte zo mňa blázna! V celom živote som nepil vodu!

Okná robiť, okná!

Námestim sa ozýva mohutný oknárov hlas:
Okná robiť, okná!

Chlapci práve vychádzajú zo školy: Chodte hen na zámok!

Načo lampy v noci

Ked' niektorí členovia zastupiteľského sboru navrhovali, aby po uliciach mesta v noci horely lampy, mešfanosta Giršík takto odmietol ich žiadost:

— Poriadni ludia v noci spia, a pre lumpov nebudeme osvetľovať mestu.

Divný podiv

Z Nemeckého Pravna prišiel ktorýsi občan a veľmi sa divil, že slnečné hodiny na gymnáziu piaristov nemajú pondus ako u nich.

Rodinná idyla

Zena kričí na muža, že to dobre počuť až na ulici: Keď chceš so mnou múdro hovoriť, tak mlč!

Trenčiansky Paganini

Starý organista Šeffel vyučoval aj hudbu. Perníkár Barényi dal tiež k nemu svojho synka, aby ho učil na husle. Za vyučovanie však neplatił mu v hotovosti, ale kedy-tedy posal mu medu.

Po istom čase strene sa so Šeffelom a dohovára mu, že výsledok vyučovania je veľmi slabý. Takmer nič.

Na tieto slová osopí sa Šeffel na Barényho: »Ná, čo si myslia, pán Barényi, že za päť funtov medu urobím z neho Paganiniego?«

Náš zákazník, náš pán

Mešelan Martin Hódosy pred 60. rokmi bol z pôvodu dámskym krajírom. Dobrý majster, len si rád vypil.

Raz sa stavil v krčme »K troma jahodám« a vravi: Dajte mi niečo takého, z čoho ma zaraz šľak trafi.

Dali mu akejsi rakie. Sotva ju vypil, zapotácal sa a bolo po ňom.

»Čo ma doňho ...«

Policajt Vatulík chýrečný bol pre svoje dobré a menej podarené vtipy.

Raz ide zo stanice, keď ho cestou upozornia na spíteho občana, ležiaceho v »rinštoku«.

— Čo ma doňho, ja idem zo stanice — a pošiel ďalej.

Ked' už bol telefon

Stalo sa to za ČSR. Vysoký pán z Bratislavы nerozumie, čo mu ktosi telefونuje z okresného úradu v Trenčíne. Nahnevaný zahrmí do aparátu:

— Nestoji tam nejaký vôl?

— Pri tomto konci nie!

— znala odpoved' po-kojne.

Vyšetrovali prípad a hľadali páchateľa, ale nezistili ničoho.

»Plac, páni sa bijú!«

Pomýlila sa

Pred 50. rokmi prepošt Kardoš bol farárom v Trenčíne.

Na Vianoce ktorási po- predná rodina poslala mu do daru pekného vykŕmeného moriaka. Slúžka, ktorá niesla dar, mala povedať toto: Veľ-

komožný pán prepošt, milostivá pani posiela vám tohto moriaka.

Ale ked' Anka zazrela pána farára, prišla do rozpakov a takto predniesla odkaz: Veľkomožný pán moriak, mi- lostivá pani posiela vám tohto prepošta!

»U Barana« (naproti sochy najsv. Trojice) bola hasičská zábava. Ako áno, ako nie, stalo sa, že sa dvaja páni pustili do seba. Pracovali veru i pästami. Niektorí jemnejších citov zavolali policajtu, aby urobil poriadok. Prišiel, nám už známy, Vatulík.

Ked' zistil situáciu, že sa bijú dvaja úradníci, potisol nazad všetkých okolostojacích, aby urobil viac voľného miesta pre zápasníkov slovami: Plac, páni sa bijú!

Opatrná

Mara Dávidová, ako ju volali pred 60. rokmi, pribehla v noci na vachšubňu a zobudila polícia Petrika, ktorý bol aj hasičským trubačom, týmito výstražnými slovami:

— Pán policijti, idú trúbif, lebo bude horieť naša pajta.

Tento výrok často eitovali v Trenčíne na takého človeka, ktorý prezradil svoj úmysel.

Drahé čvíkoty

Poškodený hrdina tejto epizódky mal pred 30. rokmi v Trenčíne obchod s miešaným tovarom. Keď bola sezóna, kupoval aj čvíkoty.

Stalo sa, že stará Súčanka priniesla mu na predaj štyri čvíkoty, sviazané v jedno, čo malo meno po trenčian-

sky pantlík (od slova Band). Obchodník ich kúpil a zavesil na dvere.

Ale čo sa nestalo?

Figliarsky učen v nestráženej chvíli svesil čvíkoty a utekal za ženou, aby ich predala ešte raz. Na zisku sa budú deliť.

Obchodník ich kúpil znova, čo sa ešte raz opakovalo.

Keď sa Súčanka pri výplatе nemohla zdržať smiechu, obchodníkovi svitlo v hlave a pozrel sa za čvíkotami. Ale tie tam nenašiel, len jeden pantlík.

Keď sa nahnevaný obchodník vrátil do obchodu, už tam nebolo ani Súčanky, ani učna. Ušli bočnými dvermi.

Vápnô! Vápnô!

V Seleci, v dedinke na 18 km od Trenčína, pálievali vápno. V Trenčíne hlavným námestím často sa ozývalo: Vápnô! vápnô!

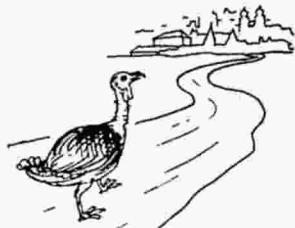
Pred lekárňou práve stál mestský kapitán Hilbert, keď tento možutný hlas zasa naplnioval námestie. Nahneva-

ný zahrmel na vápenika: Čo revete »Vápnô, vápnô!«?

— Pán veľkomožný, keď oni budú revať »Vápnô, vápnô!«, nemusím ja!

Múdry moriak

Starý Szilvay z Belej pri Trenčíne, priamy potomok Juraja Szilvayho, starostu mesta Trenčína r. 1663, ktorý hrá peknú úlohu v románe Fráter Johannes, bol dobrý gazda, ale veľký žgrloš.

Stalo sa, že poslal slúžku Katku s krásnym moriakom na rínek do Trenčína. Ale nepredala ho, lebo starý pán určil vysokú cenu.

O týždeň zasa ju poslal s nim. No, vrátila sa bez výsledku, čo sa opakovalo ešte raz.

Ked o týždeň zasa ju chcel poslať, moriaka nebolo nikde. Čo mal robiť, dal jej iného.

Aké bolo Katokino prekvapenie, ked moriaka našla sedet na obvyklom mieste na rínsku v Trenčíne.

Vtedy sa zrodilo príslovie: Múdry je ako moriak pána Szilvayho.

Olga: Trenčín je najideálnejšie letovisko.

Fraňo: Ako je aj pravda.

Čítaťte a pite

„Frátra Johanna“

1942

Knihtlačiareň »Andreja«, úč. spol., fil. v Žiline